

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่องการรับรู้ผลกระทบและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้พืชกระท่อมของ
เยาวชนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาในจังหวัดสงขลา คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา
บทความ รายงานต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยเรื่องนี้ โดยครอบคลุม
ประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สารเสพติด
2. พืชกระท่อม
 - 2.1 วัตถุประสงค์การนำพืชกระท่อมมาใช้
 - 2.2 การใช้พืชรูปแบบกระท่อม
 - 2.3 สารเสพติดที่มีส่วนผสมของพืชกระท่อม (สีกุนร้อย)
 - 2.4 อาการของผู้ใช้พืชกระท่อม
 - อาการติดยาจากการใช้พืชกระท่อม
 - อาการขาดยาของพืชกระท่อม
 - 2.5 ผลกระทบของพืชกระท่อมต่อร่างกาย จิตใจ ครอบครัว และสังคม
 - 2.6 พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้พืชกระท่อม
3. เยาวชน
 - 3.1 ความหมาย
 - 3.2 เยาวชนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาจังหวัดสงขลา
4. การรับรู้ปัจจัยที่มีผลกระทบจากการใช้พืชกระท่อม

1. สารเสพติด

สารเสพติด หรือที่เรียกกันว่า "ยาเสพติด" ในความหมายของ องค์การอนามัยโลก (World health Organization or WHO) จะหมายถึงสารที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดย
ไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคนิยซ์เจ็บต่อร่างกาย
และจิตใจขึ้น(อรณพ,2541)

สารเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น เมื่อนำเข้าสู่ร่างกาย
ไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน คม สูบ นิด หรือด้วยวิธีการใดๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้
ยังจะทำให้เกิดการเสพติดได้หากใช้สารนั้นเป็นประจำทุกวันหรือวันละหลายๆครั้ง

ลักษณะสำคัญของสารเสพติด จะทำให้เกิดอาการ และอาการแสดงต่อผู้เสพดังนี้

1. เกิดอาการค้อยา หรือด้านยา และเมื่อติดแล้ว ต้องการใช้สารนั้นในปริมาณมากขึ้น
2. เกิดอาการขาดยา ถอนยา หรืออยากยา เมื่อใช้สารนั้นเท่าเดิม ลดลง หรือหยุดใช้
3. มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจ อย่างรุนแรงตลอดเวลา
4. สุขภาพร่างกายทรุดโทรมลง เกิดโทษต่อตนเอง ครอบครัว ผู้อื่น ตลอดจนสังคม และ

ประเทศชาติ

ประเภทของสารเสพติด

สารเสพติด แบ่งได้หลายรูปแบบ ตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. แบ่งตามแหล่งที่เกิด ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 สารเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) คือ สารเสพติดที่ผลิตมาจากพืช เช่น ฝิ่น พืชกระท่อม
กัญชา เป็นต้น

1.2 สารเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) คือสารเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น
เฮโรอีน แอมเฟตามีน เป็นต้น หยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิด
โรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น

2. ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

2.1 ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ได้แก่ เฮโรอีน แอลเอสดี แอมเฟตามีน หรือยาบ้า ยาอีหรือ
ยาอีฟ

2.2 ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 2 ยาเสพติดประเภทนี้สามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทาง
การแพทย์ได้แต่ต้องใช้ภายใต้การควบคุมของแพทย์ และใช้เฉพาะกรณีที่เป็นเท่านั้น ได้แก่ ฝิ่น
มอร์ฟีน โคเคน หรือ โคลีน หรือเมธาโดน

2.3 ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 3 ยาเสพติดประเภทนี้เป็นยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดประเภท
ที่ 2 ผสมอยู่ด้วย มีประโยชน์ทางการแพทย์การนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่น หรือเพื่อเสพติดจะมีบทลงโทษกำกับ
ไว้ยาเสพติดประเภทนี้ ได้แก่ ยาแก้ไอ ที่มีตัวยาโคเคอีน ยาแก้ท้องเสีย ที่มีฝิ่นผสมอยู่ด้วย ยาฉีกระงับปวดต่างๆ
เช่น มอร์ฟีน เพทิดีน ซึ่งสกัดมาจากฝิ่น

2.4 ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 4 คือสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 หรือ
ประเภทที่ 2 ยาเสพติดประเภทนี้ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในการบำบัดโรคแต่อย่างใด และมีบทลงโทษ
กำกับไว้ด้วยได้แก่ น้ำยาอะเซติกแอนไฮไดรด์ และ อะเซติลคลอไรด์ ซึ่งใช้ในการเปลี่ยนมอร์ฟีนเป็น
เฮโรอีน สารคลอซูไดอีเฟคริน สามารถใช้ในการผลิตยาบ้าได้ และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอีก 12 ชนิด ที่
สามารถนำมาผลิตยาอีและยาบ้าได้

2.5 ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 คือยาเสพติดที่ไม่อยู่ในประเภท 1-4 ไม่มีประโยชน์ทางการแพทย์ ได้แก่ กัญชา ทุกส่วนของพืชกระท่อม เห็ดขี้ควายและพืชฝิ่น

2. พืชกระท่อม

พืชกระท่อม (Kratom) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mitragyna speciosa* Korth. อยู่ในวงศ์ Rubiaceae เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางสูง 10-15 เมตร ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงตัวเป็นคู่ตรงข้ามและมีหูใบ 1 คู่ (interpeltiarstipules) ใบมีรสขมฝาด แผ่นใบสีเขียว เป็นรูปไข่รีแกมขอบขนาน ปลายแหลมมีขนาด กว้าง x ยาวประมาณ 5-10 x 8-14 ซม. ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ฐานใบมน ก้านใบออกจากฐานใบ มีความยาวประมาณ 2-4 ซม. เส้นใบเรียงตัวแบบขนนก เส้นกลางใบและเส้นแขนงใบมีสีแดงเรื่อ มีขนอ่อนสั้นๆ บริเวณเส้นใบที่อยู่ด้านท้องใบ มีเส้นแขนงใบ 10-15 คู่ ดอกออกเป็นช่อดู่กลม (head) ขนาด 3-5 ซม. ใน 1 ช่อประกอบด้วยดอกย่อยขนาดเล็กสีขาวอมเหลืองจำนวนมาก ดอกย่อยสมบูรณ์เพศ ผลเป็นรูปไข่ขนาดเล็กประมาณ 5-7 มม. กระท่อมพบได้ในบางจังหวัดของภาคกลาง เช่น ปทุมธานี แต่จะพบมากในป่าธรรมชาติบริเวณภาคใต้ เช่น สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล พัทลุง สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และตอนบนของประเทศมาเลเซีย กระท่อมเป็นพืชเสพติดให้โทษประเภท 5 ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

สารสำคัญ ที่พบในใบกระท่อมคือ Mitragynine เป็นสารจำพวกอัลคาลอยด์ มีฤทธิ์กดประสาทส่วนกลาง (CNS depressant) คล้ายกับสารเสพติดพวก psilocybin และ LSD ทำให้รู้สึกชา กดความรู้สึกเมื่อยล้าขณะทำงาน และทนต่อความร้อนมากขึ้น ใช้แก้ปวด สารแทนนิน(tannins) มีรสฝาด แก้ท้องร่วง

2.1 วัตถุประสงค์ของการนำพืชกระท่อมมาใช้

จากการศึกษาจากรายงานต่างๆ พบว่าวัตถุประสงค์ในการใช้พืชกระท่อมมีแตกต่างกัน โดยสรุปมีอยู่ 5 กลุ่ม คือ ใช้เพื่อรักษาโรค, ประกอบอาหาร, การพบปะสังสรรค์, เพิ่มการทำงาน และเสริมพลังเพศ

1) ใช้เพื่อรักษาโรค

องค์ประกอบทางเคมีของพืชกระท่อม มีแอลคาลอยด์และสารกลุ่มแทนนินใช้แก้พิษตะขาบพิษ ซึ่งสารทั้งสองกลุ่ม จะทำให้โปรตีนตกตะกอนได้เร็ว พิษที่ตกค้างอยู่ที่ปากแผลจึงตกตะกอนเร็วขึ้น ทำให้การกระจายเข้าสู่กระแสเลือดมีน้อยลง ใช้รักษาโรคเบาหวานเพิ่งจะมีในระยะ 5 - 6 ปีที่ผ่านมา ซึ่งอาจเป็นเพราะการกินพืชกระท่อม จะทำให้ไม่อยากอาหาร น้ำตาลในร่างกายจึงมีน้อย ซึ่งอาจทำให้ร่างกายคั่งน้ำตาลที่มีอยู่ในเลือดไปใช้งาน ใช้รักษาอาการปวดประจำเดือน แก้ไอ (สำนักพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2545) และการรักษาโรคท้องร่วง แก้ปวดมวน ปวดเบ่ง ปรงเป็นยาเรียกว่า ประสะ และใช้แก้ปวดเมื่อยระงับประสาทได้ดีอีกด้วย และยังมีการใช้พืชกระท่อมเพื่อควบคุมการติดยา (ทรงเกียรติและคณะ, 2543)

2) ใช้เพื่อประกอบอาหาร

ชาวบ้านบางแห่ง ใช้พืชกระท่อมย่างหรือปิ้งพอเกรียม กลิ่นจะออกมาคล้ายแมงดาแล้วนำไปใส่น้ำพริกกะปิ ฝิ่น (คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538; ทรงเกียรติ และคณะ, 2543 ; นิวัติ, 2546)

3) ใช้เพื่อการพบปะสังสรรค์

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของพืชกระท่อมของธวัช, รัชนิวรรณ, มนต์ชาย และ จูรีพร (2544) กรณีศึกษาพื้นที่บ้านสระนางมโนราห์ หมู่ที่ 5 ตำบลปรี อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้ใช้พืชกระท่อมและผู้ใกล้ชิดจำนวน 15 คน พบว่า สาเหตุการใช้เพื่อการสังสรรค์ สนุกสนานในหมู่เพื่อนมากกว่าเพื่อการทำงาน และจากผลการศึกษาของถนอมศรีและคณะ (2552) ถึงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดแบบสัณฐานรื้อย เริ่มจากการเห็นเพื่อนเสพแล้วอยากลอง เมื่อได้เสพก็เกิดความพึงพอใจ รู้สึกว่า สุขภาพแข็งแรง ทำงานได้ทน มีความสุขและมีเพื่อนมากขึ้น การเสพยาเริ่มหลังเสร็จงานอาชีพและมีบรรยากาศสังสรรค์ในหมู่เพื่อน เพื่อผ่อนคลายหลังการทำงาน

4) ใช้เพื่อเพิ่มการทำงาน

มีการนำพืชกระท่อมมาใช้เพื่อเพิ่มการทำงานในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เช่น ชาวนา ชาวสวน เป็นต้น บุญศิริ (2546) พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้พืชกระท่อม เพื่อให้สามารถทำงานได้ดี และลดอาการไม่สบายทางกายจากการใช้แรงงาน อาการจากการใช้ที่พบบ่อยคือ มีอารมณ์เร่ร่อนเร็งแ่มใส รู้สึกกระฉับกระเฉง สายป่วคเมื่อย และมีกำลังวังชา อีกทั้งการศึกษาของช่อลดาและคณะ (2547) พบว่า ใช้พืชกระท่อมเพื่อทำให้มีเชื้อแรง และทำงานได้ทน เช่นเดียวกับการศึกษาของจรัสและมานพ (2547) เกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อมในกลุ่มศิลปินนักแสดงพื้นบ้านภาคใต้ พบว่าสาเหตุการใช้พืชกระท่อมเพื่อต้องการทำงานให้ได้มากและมีรายได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของกันยรัตน์ (2537) ที่พบว่า เคยพยายามเลิกใช้และมักจะเป็นการเลิกในแบบชั่วคราว ซึ่งเมื่อต้องทำงานหนักอีก จะเริ่มใช้พืชกระท่อมใหม่

5) ใช้เพื่อเสริมพลังเพศ

หากกินกระท่อมติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีจะให้ผลดังนี้ ขยันทำงาน มีอารมณ์ร่วมในด้านสุนทรียภาพและมีความพร้อมในการแสดงหนังตะลุง มีสมรรถภาพทางเพศดี ถ้ากินใบกระท่อมแล้วดื่มเหล้าขาวตาม 2 เป๊ก จะทำให้มีความรู้สึกทางเพศดีขึ้น

2.2 รูปแบบในการใช้พืชกระท่อม (สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2545)

- 1) การชงดื่ม (tea) นำเอาใบกระท่อมตากแห้งแล้วปั่นจนเป็นผงละเอียด รับประทานผงนี้กับน้ำหรือชงกับน้ำร้อน
- 2) การสูบ (smoking) โดยใช้กัล้องหรือเอาไปสูบโดยใช้กัล้องหรือตะเกียงแบบสูบฝั้น โดยผสมกากกับใบกระท่อม (linocake) หั่นให้ละเอียดเป็นก้อนเหนียวๆเรียกว่าโมลาส (moolat) ลักษณะของการสูบใช้นิ้วชี้ให้แหลมพอที่จะใส่ในรูทองเหลืองแล้วจุดตะเกียงคูดกัล้องสูบควัน
- 3) การเคี้ยว (chewing) นำใบสดเคี้ยวให้ละเอียดแล้วกลืนไม่คายชานออก หรือกลิ้นกินแต่น้ำชานออก
- 4) น้ำกระท่อมดื่มผสมกับตัวยาหรือสารเสพติดชนิดอื่นเป็นสารเสพติดชนิดที่เรียกว่าสัณฐานรื้อย

2.3 สารเสพติดที่มีส่วนผสมของพืชกระท่อม (สี่คูณร้อย)

สี่คูณร้อย เป็นของเหลวสีน้ำตาลมีส่วนผสมหลัก คือ พืชกระท่อม น้ำไค้ก และยาแก้ไอ สารผสมตัวที่สี่ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ ได้แก่ ยากันยุงชนิดขด ยากล่อมประสาท สารฟลูออเรสเซนซ์ในหลอดไฟด้านใน น้ำยาซักผ้าไฮเตอร์ ขี้วัว รวมถึงสารอื่นๆ เป็นเครื่องดื่มที่ไม่มีสูตรผสมตายตัว กลุ่มผู้ใช้จะคิดพัฒนาสูตรไปเรื่อยๆตามความพอใจของกลุ่ม เพื่อให้การออกฤทธิ์ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้ใช้ การใช้จะคล้ายคลึงกับการดื่มสุรา หลังจากปรุงเสร็จนั่งล้อมวง นำแก้วมา 1 ใบ ใส่น้ำแข็งในแก้ว ตักสี่คูณร้อยลงใส่หลอดดูด แล้วส่งให้เพื่อนดูดทีละคน เมื่อหมดแก้ว ก็เติมแล้วส่งให้คนต่อไปดูด ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆจนครบทุกคน ส่วนใหญ่ดื่มเพื่อความสนุกสนานและใช้ในการสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อน

การใช้สารเสพติดสี่คูณร้อย เป็นที่นิยมแพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะวัฒนธรรมวิถีชีวิตเป็นพืชประจำถิ่น หรือวัยรุ่นมุสลิมไม่สามารถดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ เพราะผิดข้อบัญญัติของทางศาสนาอิสลาม หรืออาจเป็นผลมาจากการควบคุมยาแก้ไอผสมโคเคอิน ซึ่งนิยมผสมน้ำไค้กดื่ม ทำให้ยาแก้ไอผสมโคเคอินหาได้ยากขึ้น มีราคาแพง หรืออาจเป็นเพราะสี่คูณร้อยเองราคาถูกถึงไม่มีบtlงโทษ หรือบtlงโทษเบากว่ายาเสพติดชนิดอื่นและสามารถผลิตได้เอง การใช้สี่คูณร้อยจัดเป็นสารเสพติดพื้นฐานก่อนที่เขาวงกตจะก้าวไปสู่การเสพติดยาบ้า เฮโรอีน ตามระดับความรุนแรงของความต้องการในการเสพ(สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 9, 2549)

สี่คูณร้อย เป็นสารเสพติดออกฤทธิ์ผสมผสานทั้งทำให้เกิดความมึนเมา สนุก กล้าแสดงออก มีตัว หงุดหงิดง่าย คึกคัก บ้าบิ่น บางรายง่วงซึม เฉื่อย เลื่อนลอย ไม่ค่อยรู้ตัว แล้วแต่ส่วนผสมที่ปรุงขึ้น สารออกฤทธิ์ ค่อดิจประสาทนี้ทำให้บางราย ไม่เป็นตัวของตัวเอง ถูกชักจูงให้ทำในสิ่งต่างๆได้ และหากเสพถึงขั้นเสพติด สุดท้ายหากไม่ได้เสพ ก็จะทรมานทรมาย เช่นเดียวกับยาเสพติดอื่นๆ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ,2551)

2.4 อาการของผู้ใช้พืชกระท่อม

เมื่อกินกระท่อมไปแล้ว 5 -10 นาที จะมีความรู้สึกสบาย เข้มแข็ง ขยันว่องไวอยากทำงาน แต่ถ้าเสพมานาน จะมีอาการเบื่ออาหาร น้ำหนักตัวลด ผิวหนังดำเกรียม โดยเฉพาะบริเวณ โหนกแก้ม 2 ข้าง สีหน้าของบางคนเป็นโรคตับเรื้อรัง อาการอื่นที่พบส่วนใหญ่คือ น้ำลายแห้ง ปัสสาวะบ่อย ท้องผูก บางคนอุจจาระสีดำ อาการทางจิตจะเกิดขึ้นได้เมื่อดูดกระท่อมเป็นเวลานานและมักจะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลด้วยอาการของโรคจิต เช่น สภาพจิตสับสน ประสาทหลอน อาจมีชักกระตุก และปฏิกิริยาเมื่อขาดยา คือร่างกายจะมีน้ำมูก ลิ้นตามกล้ามเนื้อ กระตุกตามขา กริยาที่แสดงออกไม่เป็นมิตร ก้าวร้าว รุนแรง

อาการติดยาของพืชกระท่อม (addiction)

คล้ายกับยาบ้า คือเบื่ออาหาร ทำงานได้มากเกินปกติ ตื่นเต้นตื่นตัว เพราะประสาทถูกกระตุ้น (ศรีนารถ ,2546)

อาการขาดยาหรือขาดพืชกระท่อม (withdrawal system)

สารเสพติดเกือบทุกชนิด เมื่อใช้ในปริมาณมากเป็นเวลานานติดต่อกันแล้วหยุดใช้ในทันทีหรือลดปริมาณลง ผู้ใช้จะมีอาการถอนยาหรือขาดยาเกิดขึ้นได้ (withdrawal) ซึ่งจะเป็นลักษณะอาการตรงข้ามกับอาการที่เกิดขึ้นหลังจากใช้ยาความรุนแรงและอันตรายของอาการถอนยาขึ้นกับชนิดยาที่ใช้ปริมาณและระยะเวลาที่เคยใช้มาและสภาวะร่างกายของผู้ใช้คนนั้น ภาวะถอนยาเป็นลักษณะอาการหนึ่งที่บ่งบอกว่าผู้นั้นได้เกิดภาวะเสพติดทางร่างกาย(physical dependence)ต่อยาหรือสารตัวนั้น สำหรับผู้ใช้ใบกระท่อมเป็นประจำเมื่อหยุดใช้แล้วมีอาการถอนยาเกิดขึ้นย่อมแสดงว่าผู้นั้นได้ติดใบกระท่อมแล้ว (สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย, อังคณาจิเมศร บรรณาธิการ, เอกสารเผยแพร่ สำนักงานปปส.1-05-2549)

อาการที่เกิดขึ้นเมื่อหยุดใช้ใบกระท่อม คือความรู้สึกลอยใบบอกกระท่อมอย่างรุนแรง (craving) ร่วมกับอาการ 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

กลุ่มที่ 1 อาการทางกล้ามเนื้อ กระตุกและข้อ (muscle tension) คือมีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อตามร่างกาย แขนขา หลัง เส้นสายตึง และกล้ามเนื้อกระตุก

กลุ่มที่ 2 อาการทางอารมณ์ซึมเศร้า (depressive mood) คือรู้สึกอ่อนเพลีย ไม่มีแรง ไม่อยากทำงานหรือทำอะไรเลย หดหู่ เศร้าหมอง ไม่แจ่มใส รู้สึกไม่สบายเหมือนกำลังเจ็บป่วย

กลุ่มที่ 3 อาการทางระบบประสาทอัตโนมัติ (autonomic nervous system hyperactivity) ได้แก่ หัวใจมาก น้ำตาไหลเหมือนง่วงนอน รู้สึกหิว หัวใจเต้นแรง ใจสั่นและรู้สึกเหมือนเป็นไข้ร้อนๆหนาวๆสั่น

กลุ่มที่ 4 อาการด้านความรู้สึกรวิตกกังวล (anxiety symptoms) คือ ความรู้สึกเครียดวิตกกังวล หงุดหงิด โมโหง่าย กระสับกระส่าย กระวนกระวาย ไม่สามารถผ่อนคลายได้

2.5 ผลกระทบของพืชกระท่อมต่อร่างกาย จิตใจ ครอบครัวและสังคม

ผลกระทบต่อร่างกาย (physiological effect) ถ้าเคี้ยวใบพืชกระท่อมมากเกินไปทำให้อาเจียน เวียนศีรษะ ร่างกายชา มือและเท้ากระตุก คอแห้ง ผู้ที่ติดและใช้นานๆ จะมีอาการ ผอม , ผิวหนังคล้ำโดยเฉพาะที่หน้า แก้ม ริมฝีปาก (แห้งดำเกรียม) ท้องโต อาการที่พบบ่อยคือ ปากแห้ง ปัสสาวะบ่อยๆ ท้องผูก อุจจาระมีสีดำและเป็นก้อนเล็กๆ คล้ายขี้แพะ อาการถอนยาประกอบด้วย อ่อนเพลีย หงุดหงิด ท้องเสีย ก้าวร้าว น้ำตาไหล จุกเปื่อยขึ้น ทำงานไม่ได้ ปวดกล้ามเนื้อ ทำงานไม่ได้และแขนขากระตุก (สมภพ, 2543 ; สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด, 2545)

ผลกระทบต่อด้านจิตใจ (psychological effect) เมื่อใช้พืชกระท่อมเข้าไปแล้วประมาณ 5-10 นาที ผู้ใช้พืชกระท่อมกล่าวว่า มีความรู้สึกสบาย เป็นสุข และกระตือรือร้นหลังจากนั้นผู้ใช้พืชกระท่อมจะมีความรู้สึกอยากทำงานที่วางแผนเอาไว้ โดยเฉพาะในท้องนา ในสวน และงานอื่นๆ ผู้ใช้พืชกระท่อมจะทำงานได้ดีขึ้น เ้างานเย็น แม้ว่าอากาศจะร้อนเพียงใดก็ตาม แต่ผู้ใช้พืชกระท่อมจะติดจะกลัวฝนมาก เพราะทำให้เป็นหวัดได้ง่าย และจะมีจิตใจสงบมาก อยากรู้คนเดียว การติดพืชกระท่อมนานๆจะทำให้เบื่ออาหาร น้ำหนักตัวลด และนอนไม่หลับ ซึ่งเกิดจากการซึมเศร้า ทำให้ผิวหนังแห้ง (สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด,

ผลกระทบต่อครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัวเปลี่ยนไป อาจทำให้บิดามารดาเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันกล่าวโทษกันถึงสาเหตุที่ทำให้ลูกวัยรุ่นติดยาเสพติด สมาชิกในครอบครัวเกิดความคับข้องใจ ความรู้สึกผิดและเสียใจ เกิดความอับอายแก่บุคคลอื่นในสังคม

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เกิดการสูญเสียทรัพย์สินเนื่องจากการใช้พิษกระท่อม รัฐบาลต้องเสียงบประมาณในการดำเนินการควบคุมป้องกัน บำบัดรักษาผู้ใช้พิษกระท่อม และปราบปรามการลักลอบขายหรือขนส่งพิษกระท่อม

ผลกระทบหลังใช้สารเสพติดที่มีพิษกระท่อมเป็นส่วนผสมหรือสิ่งถูกร้อย ทำให้กลัวฝน จี๋เกียจ อาน้ำ เงียบ ซึม ง่วงนอน เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง ไม่อยากทำงาน ร่างกายอ่อนแอ ภูมิคุ้มกันต่ำ เจ็บป่วยได้ง่าย หากเสพไปนานๆจนติด จะรู้สึกขาดสมดุลในชีวิต หงุดหงิดง่าย ซึ่งเป็นอาการที่พบได้ในผู้ป่วยยาเสพติดที่มีอาการอยากยา บางคนมีประสาทหลอน (ถนอมศรี และคณะ, 2552)

2.6 พฤติกรรมการป้องกันตนเองของเยาวชนจากการใช้พิษกระท่อม

การป้องกันตนเอง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลกำกับตัวเองให้กระทำหรือแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นและลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้น้อยลงหรือหมดไปได้ด้วยตนเอง ซึ่งผลจากการกระทำจะเป็นรางวัลเสริมแรงให้ตนเองให้เกิดความพอใจในตนเองในภายหลังที่ตกเป็นทาสของยาเสพติด ส่วนมากมาจากสาเหตุหลายประการที่เกิดจากตัวเยาวชนเอง เช่น ความอยากรู้ อยากรทดลอง ความศีกะนองของเยาวชน ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือเข้ากับเพื่อนได้ ความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเยาวชนใช้ยาในทางที่ผิดหรือหลงเชื่อคำโฆษณา จิตใจของเยาวชนเอง จิตใจอ่อนแอ ใจคอไม่หนักแน่น เมื่อมีปัญหา ไม่สมหวัง ไม่ใคร่รอรองหาเหตุผลเพื่อแก้ปัญหา ก็ใช้ยาหรือสารเสพติดเป็นเครื่องช่วยระงับความรู้สึกทุกข์ของคนใช้บ่อยๆ ทำให้เกิดการเสพติด ดังนั้นเยาวชนควรมีแนวทางในการป้องกันตนเองจากการใช้พิษกระท่อมและต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด (กรมพลศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2541)

พฤติกรรมการป้องกันตนเองของเยาวชนจากการใช้พิษกระท่อม โดยการแสดงออกถึงการมีภูมิคุ้มกันของตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจากการใช้พิษกระท่อม (มานพ, 2544)

1. มีความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของพิษกระท่อม และระมัดระวังในการใช้ยานิตต่างๆ
2. รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี คิดและกระทำสิ่งดีมีประโยชน์ กล้าพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชวนให้ลองใช้พิษกระท่อม
3. มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีงานอดิเรก ใช้ความอยากรู้ อยากรลอง ไปในทางที่เป็นประโยชน์
4. มีความภาคภูมิใจและนับถือตนเอง ด้วยการไม่พึ่งพาหรือเกี่ยวข้องกับอบายมุข สิ่งเสพติดใดๆ
5. รู้จักแก้ไขปัญหาวิตชีวิตของตนเองด้วยเหตุและผล
6. รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของ พ่อแม่และประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม
7. มีจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส เข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตและยอมรับความเป็นจริง ที่ตนเองเป็นอยู่

8. เมื่อมีปัญหา รู้จักปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อ แม่ หรือผู้ที่ไว้วางใจ หรือ หน่วยงานต่างๆ ที่รับให้
คำปรึกษา

3. เยาวชน

ความหมายของเยาวชนหรือวัยรุ่น

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 วัยรุ่นหมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปี
บริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่ผู้บรรลุนิติภาวะหลังจากการจดทะเบียนสมรสในกฎหมายก็ถือว่า
บุคคลที่มีอายุระหว่างนี้เป็นวัยรุ่น

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายสากลของคำว่าเยาวชนหมายถึงคนในวัยหนุ่มสาว คือ
ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี

ดังนั้น เยาวชนหรือวัยรุ่น ซึ่งตรงกับคำว่า “adolescence” ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ลักษณะที่เด็ก
จะพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม เด็กวัยนี้จะค่อยๆเปลี่ยนแนวคิด
ความเชื่อและทัศนคติสมัยเด็กๆ ไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่และมักถือค่านิยมตามสิ่งแวดล้อมของตนเองมากยิ่งขึ้น
ตามลำดับ Herlock ซึ่งศรีเรือน แก้ววังวาน (2536) ได้กล่าวไว้ว่าช่วงความเป็นวัยรุ่น adolescence คือประมาณ
อายุตั้งแต่ 12-18ปี แต่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าช่วงความเป็นวัยรุ่นได้ขยายออกไป โดยประมาณตั้งแต่อายุ
12 – 25 ปี โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากเด็กทุกวันนี้ต้องอยู่ในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น การเป็นผู้ใหญ่ที่
พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจต้องใช้เวลาออกไป อีกทั้งรูปแบบชีวิตสมัยใหม่ทำให้เด็กมีวุฒิภาวะทางจิตใจ
(maturity) ซ้ำกว่ายุคสมัยที่ผ่านมาในช่วงยาวของความเป็นวัยรุ่นนั้น วัยรุ่นเป็นช่วงเปลี่ยนวัย เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ
ที่เปลี่ยนจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความอ่อนไหวทำให้เกิดพฤติกรรมก่อนไปทางเป็นผู้ใหญ่
พัฒนาการวัยรุ่นมีลักษณะเด่นในด้านต่างๆ ทุกด้าน เช่น ทางกาย อารมณ์ ปัญหาต่างๆ ได้ง่าย เยาวชนหรือวัยรุ่น
เป็นวัยที่กั้นระหว่างความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการเจริญเติบโต วัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย จิตใจ
เป็นวัยที่รักความเป็นอิสระต่อการพึ่งพิงตนเอง ชอบโต้เถียงและอาจเกิดความขัดแย้งกับครอบครัวได้ง่าย รวมทั้ง
เป็นวัยที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในการปรับตัว เยาวชนมักตัดสินใจเร็ว วู่วาม และแสดงอารมณ์อย่างรุนแรง
และรวดเร็ว

จากการศึกษาขณะผู้วิจัยได้สรุป ความหมายของเยาวชนหรือวัยรุ่นว่า หมายถึง วัยที่มีการ
เปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมาตามความ
ต้องการตามธรรมชาติที่เปลี่ยนจากวัยเด็ก ไปสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่เพราะวัยรุ่นปัจจุบันขยายยาวออกไปและเด็ก
ต้องอยู่ในสถานศึกษามากขึ้น ระยะวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีพัฒนาการเด่นๆ ในแทบทุกด้าน เป็นระยะหัวเลี้ยว
หัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่จึงเป็นระยะเวลาที่เด็กต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้าน
ต่างๆอย่างเข้มข้นในแทบทุกด้าน

เยาวชนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาเป็นนักเรียนที่เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
(ปวช.)และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในแผนกต่างๆ เช่นแผนกบัญชี คอมพิวเตอร์ แผนก

การตลาด และแผนกช่างต่างๆ ซึ่งนักเรียนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 15- 21 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยแห่งการค้นคว้าหาความเป็นตัวของตัวเอง อยากรับอิสระ แต่ขณะเดียวกันยังรู้สึกกังวลสับสนในบทบาทความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ (ทิพย์ภา , 2546) มีความต้องการเด่นประจำวัยในเรื่องการหาประสบการณ์ใหม่ๆ ชอบลอง ยิ่งถูกห้ามยิ่งอยากลองในทางที่ผิด เช่นลองเสพสารเสพติด ประพฤติผิดทางเพศ ต่อต้านสังคม (ศรีเรือน, 2540) การจัดการเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษานักเรียนต้องเรียนภาคปฏิบัติควบคู่กับภาคทฤษฎี ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติ ใช้สมาธิ และความพากเพียรสูง นักเรียนจึงต้องการสิ่งผ่อนคลาย ความเครียด หรือต้องการบางสิ่งบางอย่างเป็นการกระตุ้นและเพิ่มพลังในการทำงาน นักเรียนบางกลุ่มมีความเชื่อที่ผิดๆ เช่นบางแผนกวิชา รุ่นพี่บังคับรุ่นน้องทดลองใช้สารเสพติด ตั้งแต่วันรับน้องใหม่ ถ้าใครไม่กล้าคือ คนที่ไม่ใช่ลูกผู้ชาย (มานพ,2544) ประกอบกับลักษณะการใช้ชีวิตนักเรียนระดับอาชีวศึกษามีกลุ่มเพื่อนในวิทยาลัยที่ใช้สารเสพติดกันมาก จึงทำให้หันเหตามสิ่งแวดล้อมได้ง่าย (สุรพล ,2547) หากปัญหาบางอย่างแก้ไขไม่ทัน หรือไม่ได้รับการแก้ไขจะยึดเชื้อไปจนเข้าวัยผู้ใหญ่การแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ ได้ยากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดผลเสียทางด้านสังคมและเศรษฐกิจต่อชาติต่อไป

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ ผลกระทบและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้พืชกระท่อมของเยาวชนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาสงขลา

จากการศึกษาของพรเทพ และคณะ(2547) ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นไทยแตกต่างกันในชนิดของสารเสพติด กลุ่มตัวอย่างและปัจจัยเสี่ยง มีความคล้ายกันกับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ผลกระทบและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้พืชกระท่อมของเยาวชนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ดังนี้

- 4.1 เพศชาย มีประสบการณ์การใช้สารเสพติดมากกว่าเพศหญิง
- 4.2 อายุ ช่วงอายุวัยรุ่นตอนต้น
- 4.3 ผลการเรียนอ่อน
- 4.4 รายได้ของตนเองมาก
- 4.5 ภาวะวิกฤติที่เกิดในชีวิต
- 4.6 สิ่งแวดล้อมในครอบครัว
 - 4.6.1 ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่ดี ความกลมเกลียวระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ดี
 - 4.6.2 รายได้ของครอบครัวมาก
 - 4.6.3 การใช้สารเสพติดของบุคคลในครอบครัว
- 4.7 การใช้สารเสพติดของเพื่อน
- 4.8 มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 4.9 ความเชื่อเรื่องการ ใช้สารเสพติดที่ผิดๆ
- 4.10การอบรมเลี้ยงดูน้อยจากผู้ปกครอง
- 4.11ได้รับอิสระหรือถูกปล่อยปละมากเกินไป

ส่วนปัจจัยปกป้องที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นไทย คือ การพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความรู้สึกเป็นสุขในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีจิตใจมั่นคงไม่อ่อนไหว

การศึกษาของถนอมศรี และคณะ(2552) พบว่าปัจจัยที่ทำให้หลายคนไม่ใช้สารเสพติดที่มีพิษกระท่อมเป็นส่วนผสม ส่วนใหญ่เกิดจากจิตสำนึกของความตระหนักถึงการเป็นคนดี ไม่มั่วสุ่มยาเสพติด และสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยให้ใช้ยาเสพติด โดยเฉพาะในถิ่นที่หาสารเสพติดที่มีพิษกระท่อมเป็นส่วนผสมได้ยาก หรือหาได้แต่ราคาแพง

จากปัจจัยดังกล่าว ดังนั้น การที่จะป้องกันตนเองจากการใช้พิษกระท่อมและสารเสพติดที่มีส่วนผสมของพิษกระท่อม (สี่คูณร้อย) จะต้องพัฒนาที่ตัวคน พฤติกรรมและปรับทัศนคติในเรื่องการใช้ เพื่อเป็นการลดปัญหา ยาเสพติด ต่อไป